

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI,
O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI MAKTABGACHA VA MAKTAB
TA’LIMI VAZIRLIGI**

**AJINIYOZ NOMIDAGI NUKUS DAVLAT PEDAGOGIKA
INSTITUTI**

«TASDIQLAYMAN»
Ilmiy ishlar va innovatsiyalar
bo'yicha prorektor
K.Seitnazarov
2025 y.

**13.00.02 – Ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (tarix) ixtisosligi
bo’yicha imtihon**

D A S T U R I

NUKUS-2025

АННОТАЦИЯ

Mustaqillik yillarida pedagog kadrlarni tayyorlashning yangi tizimi ishlab chiqilib, uzluksiz ta'limda o'qitish sifati va samaradorligini bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy, ma'naviy-axloqiy tayyorgarligi belgilab berishi haqidagi qat'iy xulosaga kelindi. Talabalarda ma'naviy madaniyatni rivojlantirish mexanizmlarini jismonan sog'lom, ruhan va aqlan rivojlangan, mustaqil fikrlaydigan, Vatanga sodiq, qat'iy hayotiy nuqtayi nazarga ega yoshlarni tarbiyalash, demokratik islohotlarni chuqurlashtirish va fuqarolik jamiyatini rivojlantirish jarayonida ularning ijtimoiy faolligini oshirish asosida takomillashtirish O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasida muhim o'rin egallaydi.

“Tarix o'qitish metodikasi” fani uzluksiz ta'lim tizimining muhim tarkibiy qismidir. Uning asosiy maqsadi - tarix fanin o'qitish metodikasiga oid bilim, kunikma malakalar bilan qurollantirish;

metodik jixatdan pedagogik jarayonni samarali tashkil etish uchun zarur kunikmalarni egallash; pedagogik va psixologik fanlarning uziga hosliklarini xisobga olgan holda zamonaviy texnologiyalarni keng doirada qullay olishga yunaltirish;

pedagogik faoliyatni amalga oshirishda ijodiy va metodik savodxonlikka tayyorgarlikni shakllantirishdan iborat.

Fanining asosiy maqsad va vazifalari kabi masalalar buyicha ilmiy asoslangan bilimlarga ega bo'lish va uni amaliyotda qullash yo'llari borasidagi bilimlar majmuasi bilan tanishtirish orqali amaliy bilim va kunikmalarni hosil kilishdir.

Tuzuvchilar: t.f.d., dotsent. R.J.Bazarbayev

Ushbu dastur institut kengashining 2025-yil ____ - _____ -sonli bayonnomasi navbatdan tashqari majlisida tasdiqlangan

SO‘Z BOSHI

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev rahbarligida ishlab chiqilgan O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi, mamlakatimizda ta‘lim jarayonini rivojlantirish maqsadida belgilangan konseptual g‘oyalar mazkur tadqiqot uchun ilmiy metodologik asos bo‘lib xizmat qiladi.

Hozirgi davrda pedagogika fani pedagogik madaniyatni rivojlantirish, ularda yangicha tafakkurni, tarixiy xotirani, tarkib toptirish, umumiy kasb tayyorgarligikni ta‘minlashga yo‘naltirilgan.

Tarix o‘qitish metodikasi nazariyasi pedagogik ma‘lumotga ega har bir talabgor, qaysi fan mutaxassisi bo‘lib yetishishidan qat’iy nazar o‘quv-tarbiyaviy faoliyatni muvaffaqiyatli olib borishi uchun zarur bo‘lgan pedagogik bilimlar va ko‘nikmalarning umumiy hajmini, umumkasbiy va shaxsga yo‘naltirilgan ta‘lim talablarini bilishlari lozim.

Tarix o‘qitish metodikasi nazariyasi talabgorning umumpedagogik bilim darajasini, tarix merosimizga hurmat bilan munosabatda bo‘lishini aniqlaydi. Ta‘lim va tarbiya nazariyasi va amaliyoti, tarbiya va ta‘lim, uning rivojlanish jarayoni jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi va har bir tarixiy bosqichda ilmiy bilimlar darajasi bilan bog‘liqligi to‘g‘risida aniq tasavvur hosil qiladi.

Bunda maorif va pedagogikaning ijtimoiy taraqqiyot talabiga javob berganligi, ilmiy taraqqiyot bir butun tarbiya nazariyasi va amaliyot ekani hisobga olingan. Ta‘lim amaliyoti, shuningdek, ta‘limdagi yutuqlarning muhimligi ham nazarda tutiladi. U yoki bu pedagogik konsepsiyalar, ta‘limotlarni tavsiflaganda shu ta‘limotlar ijodkorining hayoti va faoliyatidagi eng muhim voqealarni asos qilib olish nazarda tutilgan.

FAN TARKIBIGA QUYIDAGI MAVZULAR KIRADI

1-Mavzu: «Tarix o‘qitish metodikasi» fanining

predmeti, maqsad va vazifalari

Metodika tushunchasi.

predmeti, maqsad va vazifalari. Tarix o‘qitish

metodikasining boshqa fanlar bilan uzaro aloqasi.

2-Mavzu: Pedagogik fanlar va ularning uziga xosliklari

Pedagogik fanlar tizimi va ularning uz-aro aloqasi. Pedagogika

sohalarining uziga xos xususiyatlari.

3-Mavzu: Tarix o‘qitish metodikasiga oid zamonaviy didaktik konsepsiyalar

Rivojlantiruvchi ta’limning asosiy konsepsiyalari tavsifi. Shaxsni

rivojlantiruvchi ta’lim nazariyasini ishlab chiqishga zamonaviy

yondashuvlar.

4-Mavzu: Pedagogik fanlarni o‘qitish jarayoni yaxlit tizim sifatida

Pedagogik fanlarni o‘qitish jarayoni mohiyati va uning vazifalari.

Ta’lim jarayonining tuzilishi. O‘qitish va o‘qish jarayonlari tavsifi, o‘quv

jarayonida ularning o‘zaro bog‘likligi. O‘quvchilarning bilish faoliyati va

uning tuzilishi.

5-Mavzu: Pedagogik fanlarni tarkibida bulgan tarix o‘qitish metodikasining mazmuni

Ta’lim nazariya (konsepsiya)lari mazmuni. Hozirgi zamon bosqichida

ta’lim mazmunini belgilovchi muhim g‘oyalar (asoslar). Pedagogik fanlar

mazmunini tanlab olish tamoyil va mezonlari. Pedagogik fanlar

mazmunini belgilovchi me’yoriy hujjatlar. Davlat ta’lim standarti.

6-Mavzu: Tarix o‘qitish metodi va vositalari

Ta'lim metodi va usullari tushunchalari. Pedagogik fanlarni o'qitish metodlari tasnifi. Pedagogik fanlarni o'qitish metodlari mohiyati.

Pedagogik fanlarni o'qitish vositalari va ularning tasnifi.

7-Mavzu: Pedagogik fanlarni o'qitish shakllari

Ta'lim turlari va shakllari tavsifi. Ta'limni tashkil etish tizimi.

Pedagogik fanlarni o'qitishning asosiy shakllari. Pedagogik fanlarni o'qitishning yordamchi shakllari.

8-Mavzu: Tarix fanining o'qitishda pedagogik va axborot

texnologiyalaridan foydalanish

Pedagogik fanlarni o'qitishda pedagogik va axborot texnologiyalardan foydalanishning ushiga hosliklari. Pedagogik fanlarni o'qitishda pedagogik va axborot texnologiyalaridan foydalanish yo'llari.

9-Mavzu: Tarix fanining o'qitish jarayonida o'quvchilarning

bilim, kunikma va malakalarini tashxis etish.

Ta'lim olganlikni tashxis etishning mohiyati. O'quv jarayonida nazorat va xisobga olish funksiyalari. Ta'lim olganlikni natijalarini tekshirish va baxolash tamoyillari. O'quv faoliyati natijalarini xisobga olish turlari, shakl va metodlari. Bilim, kunikma va malakalarni baxolash mezonlari.

10-Mavzu: Dars o'quv faoliyatini tashkil etish shakli sifatida

O'quv faoliyatini tashkil etish shakllari, dare tiplari, Maxmutov bo'yicha

dare tiplari, darega kuyiladigan talablar, aralash dare, yangi materiallarni o'rganish darsi, bilimlarni mustaxkamlash kunikma va malakalarni shakllantirish darsi, umumlashtirish va tizimlashtirish, bilim, maxorat va kunikmalarni nazorat kilish va tuzatish darsi

11-Mavzu: Ma'ruza mashguloti va uning mazmuni

Ma'ruza mashgulotining mazmuni, ma'ruza, ma'ruzaning tuzilishi, ma'ruza o'qishga quyiladigan talablar, ma'ruza turlari, kirish, axborot, obzorli, muammoli, ma'ruza vizual aloqa, binar, oldindan qatolari ko'zda tutilgan, ma'ruza konsultatsiya, ma'ruza konferensiya, ma'ruza funksiyalari, ma'ruza jarayonida amal qilinadigan qoidalar

12-Mavzu: Tarix o'qitish fanlaridan seminar mashgulotlari

Seminar mashgulotining mohiyati va turlari, seminar, amaliy, baxs munozara, seminar mashgulotini tashkil qilish va o'tkazish, seminar mashgulotiga tayyorlanish, konspektlashtirish, o'qituvchining seminar mashgulotiga tayyorlanishi, talabalarni seminar mashgulotiga tayyorlanishi .

13-Mavzu: Tarix fanining o'qitish jarayonida ko'rgazmali va amaliy metodlar

Tarix fanlarini o'qitishda ko'rgazmali metodlar, predmetli, tasviriy, nutqiy, badiiy tasvir, simbolik, matnli, badiiy tasvir, amaliy metodlar, mashgulotlar olib borish, guruh diskussiya, o'qitish jarayoniga yo'naltirilgan didaktik va ishbilarmonlik uyinlar, masofaviy ta'lim, masofaviy ta'limning elementlari, o'zlashtirilgan bilimlarni mustaxkamlash metodi, takrorlash, oddiy takrorlash, rezyumeli kaytarish, savol-javob

14-Mavzu: O'qitishning ta'limiy metodlari

O'qitishning interfaol usullariga tavsif, interfaol o'qitish, faol metodlar, dasturlashtirilgan ta'lim, interaktiv ta'lim, dasturlashtirilgan ta'lim, dasturlashtirilgan ta'lim, yengillik, izchillik, tizimlilik, mustakillik, chiziqli dasturlashtirilgan, ko'p tarmoqli dasturlashtirilgan, aralash dasturlashtirilgan, muammoli ta'lim, muammo, muammoli ta'lim, muammoli vaziyat, muammoli ta'limning yetuk va kamchiliklari

15-Mavzu: O'qitishning interfaol usullari

O'qitishning interfaol usullari, evristik suxbat, baxs usuli, aqliy hujum, davra stoli, ishbilarmonlik uyini usuli, ijtimoiy psixologik trening

Foydalaniladigan adabiyotlar ro‘yxati.

1. Мирзиёев Ш.М. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик – ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қондаси бўлиши керак. –Т.: Ўзбекистон, 2017. – 102 б.
2. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш-юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови.– Т.: Ўзбекистон, 2017. – 22 б.
3. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз.-Т.: Ўзбекистон, 2016.-14 б.
4. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажагимизни мард ва олижаноб ҳалқимиз билан бирга қурамиз. – Т.: Ўзбекистон, 2017. – 488 б.
5. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаси // “Халқ сўзи” газетаси, 29 декабрь, 2018 й.
6. Hashimov K., Nishonova S. Pedagogika tarixi. – Т.: 2005.
7. Хасанбоева О., Джамилова Н. Педагогик фанларни ўқитиш методикаси.- Т.: 2008.
8. Кукушин В.С. Теория и методика обучения. - Роцов-на-Дону.: Феникс, 2005.
9. Кукушин В.С. Теория и методика воспитания. — Роцов-на-Дону.: Феникс, 2006.
10. Дайдаров Ф.И. Халилова Н.И Психология фанларини ўқитиш методикаси -Т. Фан ва технологиялар 2007
11. Карандашев В.Н. Методика преподавания психологии - М. СПб 2007
12. Бадмаев М.М. Методика преподавания психологии - М. СПб 2001
13. Подласый И. П. Педагогика. В 2-х кн. - М.: ВЛАД ОС, 2003.
14. Лихачев Б. Т. Педагогика. - М.: Юрайт, 2003.

15.Слаценин В.А., Исаев И. Ф., Шиянов Е. Н. Общая педагогика. В 2-х кн -М.: ВЛАДОС, 2003.

16.Тохтаходжаева М., Нишонова С., Хасанбоев Ж., Мадьярова С.

17.Каддибекова А. ва бош. Педагогика. - Т.: Молия, 2008.

Дастурнинг ахборот-услугий таъминоти

1.www.tdpu.uz

2. www.pedagog.uz

3. www.edu.uz

4. www.ziyo.edu.uz

5. www.gov.uz

6. www.ziyonet.uz

7. www.istedod.uz

8. www.cer.uz